

Організація дистанційного навчання з Історії світової музики

для студентів 3 курсу композиторського факультету НМАУ.

Викладач – д/м, проф. кафедри історії світової музики **Соломонова О. Б.**

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

18.03.2020

Тема 20. Інноваційна специфіка оперної творчості П. Чайковського. «Пікова дама» як концентрат оперного стилю композитора

1. У чому проявляється процес симфонізації оперного жанру в творчості Чайковського?
2. Якими є відмінності літературного першоджерела Пушкіна і лібрето «Пікової дами»? (в аспекті романтичного світогляду і творчих пріоритетів композитора).
3. У чому полягає символічний смисл оркестрової інтродукції опери?
4. Яким чином проявляється співвідношення принципів показу і переживання, картинності розгорнутих сцен і психологізму колізій, наскрізного розвитку і моментів «відчуження» у «Піковій дамі»?
5. Яке символічне забарвлення мають тональні сфери Ре–мажор і Ре–бемоль–мажор в драматургії опери?
6. Назвіть чинники психологізації інтонаційного «сюжету» в опері «Пікова дама» на рівнях: арочної композиції та інтонаційно-образного паралелізму, лейтмотивної системи, принципу монотематизму, catabasisної специфіки тематизму, жанрових пріоритетів і зіставлення різномовних інтонаційних компонентів, тональної символіки. catabasisна специфіка тематизму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асафьев О направленности формы у Чайковского: <https://mus.academy/storage/magazine/articles/pdfs/compressed/hAlhUayYXG3zfKF0nk1SjQQxkzY5ReNTHyj6as9T.pdf>
2. Асафьев Б. О музыке Чайковского. Избранное / Б. Асафьев. – Л. : Музыка, 1972. – 376 с.
3. Асафьев Б. Об опере: Избранные статьи / Б. Асафьев. – Л. : Музыка, 1976. – 336 с.
4. Келдыш Ю. П. И. Чайковский. Музыкально-театральные жанры / Ю. Келдыш // История русской музыки / [ред. : Ю. Келдыш, О. Левашева, А. Кандинский и др.]: в 10 т. – Т. 8. – М. : Музыка, 1994. – С. 203-222.

5. 11. Маричева И. Элегичность как одна из основ стиля оперы П. И. Чайковского «Евгений Онегин»: <https://cyberleninka.ru/article/n/elegichnost-kak-odna-iz-osnov-stilya-opery-p-i-chaykovskogo-evgeniy-onegin/viewer>
6. Протопопов В., Туманина Т. Оперное творчество Чайковского / В. Протопопов, Т. Туманина. – М. : Музыка, 1957. – 371 с.: <http://www.musicfancy.net/ru/music-history/145>
7. Соломонова О. Метаморфози ліричного тематизму П. Чайковського: концептуально-семантичний вимір // Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського. № 2 (43). 2019. С. 6-19: <http://chasopysnmau.com.ua/article/download/171459/171868>
8. Яковлев В. Пушкин и музыка: <https://ale07.ru/music/notes/song/muzlit/pushkin/yakovlev.htm>
9. Ярустовский Б. Оперная драматургия Чайковского: <http://www.musicfancy.net/ru/music-history/149>

25. 03. 2020

Тема 21: Лірико-драматичний симфонізм П. Чайковського. Програмні твори

1. Охарактеризуйте програмний симфонізм Чайковського в руслі традицій симфонізму ХІХ ст. (Бетховен, Глінка, вплив романтичного симфонізму).
2. Визначте типологію симфонізму і жанрову палітру програмних творів Чайковського.
3. Назвіть приклади узагальненої емоційно–образної і сюжетної програмності в симфонічній творчості Чайковського.
4. Якими є ознаки лірико-драматичного симфонізму в програмних творах Чайковського?
5. У чому полягають образна специфіка тематизму, характер співвідношення тем, особливості експонування і розвитку матеріалу в симфонічних програмних опусах Чайковського? (на основі аналізу «Ромео і Джульєтти», «Франчески», «Манфреда», «1812 року», ін.).
6. У чому полягає унікальність жанрово-інтонаційної системи в програмному симфонізмі П. Чайковського?

ЛІТЕРАТУРА

1. Б. Асафьев. Избранные труды: в 5 т. – Т. 2: Избранные работы о П. И. Чайковском, А. Г. Рубинштейне, А. К. Глазунове и др. русских композиторах. – М. : Музыка, 1954. – 334 с.

2. Асафьев Б. Симфонические этюды / Б. Асафьев. – Л. : Музыка, 1970. – 264 с.
3. Должанский А. Симфоническая музыка П. И. Чайковского. Изд. 2-е / А. Должанский. – Л. : Музыка, 1981. – 208 с.
4. Орлова Е. Из истории программы симфонии Чайковского «Манфред» / Е. Орлова // Советская музыка. – 1961. – № 2. – С. 69–73.
5. Цуккерман В. Выразительные средства лирики П. И. Чайковского / В. Цуккерман. – М. : Музыка, 1971. – 245 с.
6. П. И. Чайковский. Вопросы истории и стиля: сб. статей. – М. : Музыка, 1989. – 217 с.
7. Соломонова О. Метаморфози ліричного тематизму П. Чайковського: концептуально-семантичний вимір // Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського. № 2 (43). 2019. С. 6-19: <http://chasopysnmau.com.ua/article/download/171459/171868>
8. Чекан Ю. Об интонационной концепции творчества Чайковского 90-х годов / Ю. Чекан // Очерки по истории русской музыки. – К. : КГК, 1995.

1. 04. 2020

Тема 22: Три останні симфонії П. Чайковського – «три акти однієї трагедії»

1. Якими є ознаки симфонізму і його основні типи за Асаф'євим?
2. Назвіть риси зрілого лірико-драматичного симфонізму Чайковського на прикладі запропонованих творів.
3. У чому полягає інноваційна інтерпретація симфонічного циклу в 4, 5, 6 симфоніях?
4. Які фактори забезпечують цілісність симфонічної концепції в аналізованих творах?
5. Що дозволяє трактувати три останні симфонії Чайковського як «три акти однієї трагедії»?
6. У чому проявляються типологічні риси драматичного симфонізму і унікальність драматургічної концепції кожної з трьох останніх симфоній?
7. Як розкривається інтонаційний конфлікт в кожній з названих симфоній?
8. Як реалізується ідея монотематизму в кожній з них?
9. У чому полягає індивідуальний характер розв'язання конфлікту в 4, 5, 6 симфоніях? (на прикладі аналізу співвідношення тем фатуму і героя).
10. Визначте роль, жанрово-інтонаційну специфіку і алгоритм буття ліричного тематизму в трьох названих симфоніях.

11. Які засоби інтонаційно-жанрового кодування використовує Чайковський у названих симфоніях?
12. У чому проявляється специфіка інтонаційно-жанрової мімікрії у П'ятій симфонії?
13. У чому полягає унікальність композиційної організації 6-ї симфонії?

ЛІТЕРАТУРА

1. Должанский А. Еще о Пиковой даме и Шестой симфонии Чайковского: <https://mus.academy/storage/magazine/articles/pdfs/compressed/g2JVk0rKxMkLIBNAX5yQXEs0sS89uUuzq0cbmoWq.pdf>
2. Должанский А. Симфоническая музыка П. И. Чайковского. Изд. 2-е / А. Должанский. – Л. : Музыка, 1981. – 208 с.
3. Келдыш Ю. В. П. И. Чайковский / Ю. В. Келдыш // История русской музыки / [ред. : Ю. Келдыш, О. Левашева, А. Кандинский и др.]: в 10 т. – Т. 8. – М. : Музыка, 1994. – С. 89–245.
4. Кремлев Ю. Симфонии Чайковского: <http://www.musicfancy.net/ru/music-history/163>
5. Николаева Н. Симфонии Чайковского от «Зимних грез» к «Патетической» / Н. Николаева. – М. : Госмузиздат, 1958. – 304 с.
6. Рыжкин И. Шестая Симфония Чайковского: <https://mus.academy/storage/magazine/articles/pdfs/compressed/vQ8ZJs7I8V8wKov1HL4VxU7HvKkaAp31QurQ4cld.pdf>
7. Соломонова О. Метаморфози ліричного тематизму П. Чайковського: концептуально-семантичний вимір // Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського. № 2 (43). 2019. С. 6-19: <http://chasopysnmau.com.ua/article/download/171459/171868>
8. Чекан Ю. Шоста симфонія Чайковського в історико-функціональному висвітленні / Ю. Чекан // Чайковський та Україна. – К. : КДК, 1991. – С. 110-128.